

Enligt sändlista

Fastställelse av skötselplan för Skipås naturreservat i Halmstads och Falkenbergs kommuner.

Skipås naturreservat avsattes genom Länsstyrelsens beslut den 30 januari 1981.

Skötselplanen för reservatet har upprättats av länsstyrelsen. Naturvårdsverket, domänverket, Halmstads kommun, Falkenbergs kommun och Steninge natur- och miljöförening har yttrat sig i ärendet.

Länsstyrelsen fastställer härmed med stöd av 9 § naturvårdsförordningen bifogad skötselplan för Skipås naturreservat. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och naturresursdepartementet, se bilaga.

I ärendets handläggning har även deltagit länsassessor Per Widell.

BS.

Björn Ströberg

KL

Krister Larsson

Sändlista

SNV, 2 ex
Skogsvårdsstyrelsen
Falkenbergs kn
Halmstads kn
Steninge natur- och miljöförening
Lennart Johansson, Stensjö, 310 50 Slöinge

Kopia

Miljöv enh
Dossier

**SKÖTSELPLAN FÖR
NATURRESERVATET SKIPÅS**

Halmstads och Falkenbergs kommuner

Upprättad 1992 av Krister Larsson

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING Sid

ALLMÄN BESKRIVNING 3

Administrativa data
Grund för beslutet samt föreskrifter
Naturförhållanden
Kulturhistoria
Markanvändning
Friluftsliv
Inventering

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK 8

Övergripande mål
Hävd av skogsområden
Hävd av betesmark
Jakt
Utnyttjande av lerhålor
Ödledammen-vattenprovtagning
Behandling av skötselområden

ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET 12

TILLSYN 12

DOKUMENTATION 13

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN 13

Bilagor

1. Skötselområden, karta
2. Anordningar för friluftslivet, karta
3. Blankett för redovisning av naturvårdsåtgärder
4. Ekonomisk utredning
5. Översiktlig skötselplan för Stensjö 1:169, PM 1980-07-24

ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data

Beslutsdatum	1981-01-30
Objektsnummer	13 02 045
Kommun	Halmstad, Falkenberg
Socken	Steninge, Eftra
Läge	Ekonomiska kartorna 5C:00 och 4C:71
Areal	81,2 ha
Fastighet	Skipås 2:5 i Steninge socken och Stensjö 1:169 (del av) i Eftra socken
Markägare	Staten, naturvårdsfonden (Skipås 2:5) och Lennart Johansson (Stensjö 1:169)
Upplåtelser	<p>Stellan Arvidsson, ägare till Skipås 2:4, och hans far Arvid Johansson, ägare till Skipås 1:4, äger rätt att – om och i den mån naturvårdsintresset så medger – av naturvårdsförvaltaren få utsynat behövt bränsle till husbehov under respektive ägares livstid</p> <p>Stellan Arvidsson har rätt att utan ersättning i sin livstid för egen räkning utnyttja betet på åkern norr om bilvägen genom reservatet. Dessutom finns vägservitut till förmån för Skipås 1:4, 2:6, 16:1, 18:1 och 19:1 samt kraftledningsservitut 1942-10-14 nr 1035.</p>
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen, dock beträffande Stensjö 1:169 i samråd med markägaren

Föreskrifter

Området är avsatt som naturreservat genom länsstyrelsens beslut 1981-01-30 med de föreskrifter som redovisas nedan under punkterna A - D.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

---

1 För skogsbruket inom reservatet skall för fastigheten Stensjö 1:169 beträffande röjning, gallring, avverkning och förnyelse av skogsbestånden gälla vad som föreskrivits i bilagda översiktliga skötselplan (bilaga 5). För skogsbruket inom fastigheten Skipås 2:5 skall förbud gälla att

plantera eller så barrträd

avverka lövskog utöver normal beståndsvårdande röjning eller gallring

2 Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall för hela reservatet förbud gälla att

a uppföra byggnad

b anordna upplag annat än tillfälligt i samband med avverkning och virkestransport

c framdraga luftledning

att utan länsstyrelsens tillstånd

d anlägga väg eller stig; förbudet gäller ej utfartsväg från fastigheten Skipås 2:6 och 2:7

e bedriva schaktning, tippning, dikning, fyllning, s k husbehovstäkt eller vidtaga annan liknande åtgärd

f använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra konstgödsel

Förbudet under punkt 2e ovan skall ej utgöra hinder för ägaren till Stensjö 1:169 att tippa s k åkersten inom delområde 4 i enlighet med bilagda översiktliga skötselplan.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående fastighetsägares skyldighet att tåla visst intrång

---

Ägaren till fastigheten Stensjö 1:169 och innehavare av särskild rätt till denna mark förpliktas tåla, att de åtgärder vidtages inom området som framgår av bilagda översiktliga skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

---

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- * gräva eller på annat sätt skada eller förstöra fast naturföremål eller ytbildning
- * skada växtligheten, exempelvis genom uppgrävning av växter, plocka blommor
- * vidtaga åtgärd, som kan verka störande på djurlivet, exempelvis att från nära håll fotografera boplats
- * göra upp eld
- * tälta eller ställa upp husvagn
- * föra motordrivet fordon utom på därför avsedd väg
- * parkera utom på särskilt anvisade platser
- * medföra ej kopplad hund eller annat husdjur
- * på störande sätt utnyttja radio, bandspelare eller dylikt samt
- * anbringa affisch, inskrift eller annan störande anordning.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

---

1 Syftet med vården och förvaltningen

Området skall skötas så, att dess lövblandskog, med mer eller mindre öppna betesmarker bibehålles. Sålunda skall betesgång fortsättningsvis ske på de inhägnade områdena. Reservatet inom fastigheten Stensjö 1:169 skall skötas enligt riktlinjerna i bif översiktliga skötselplan (bilaga 5). Denna plan ska kompletteras i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SNV PM 430) och omfatta reservatet i dess helhet. Förslag till sådan slutlig skötselplan skall upprättas av förvaltaren i samråd med markägaren och länets skötselråd och därefter fastställas av länsstyrelsen efter hörande av statens naturvårdsverk.

2 Naturvårdsförvaltare

Naturreseptatet skall förvaltas av domänverket, dock beträffande Stensjö 1:169 i samråd med markägaren.

3 Anordningar

Förvaltaren skall anordna parkeringsplatser, toaletter, uppsamlingskärl för avfall och dylikt i den mån besöksfrekvensen påkallar dessa åtgärder.

4 Utmärkning

Naturresevatet, som skall benämnas "Skipås naturresevat", skall genom förvaltarens försorg utmärkas i enlighet med de anvisningar som utfärdats av statens naturvårdsverk.

Naturförhållanden

Skipåsberget är ett skrestberg som höjer sig över kustslätten. Berggrunden består av röda gnejser med inslag av smärre grönstensförekomster. De lösa avlagringarna utgörs av morän, på västsidan svallad, samt vid foten av berget glacial lera.

På den näringsfattiga och svallade västsidan finns öppna, enbevuxna hållmarker, mer eller mindre slutna bestånd av ek, björk, tall och lite gran samt i norr vackra bergekskogar med rikligt med kaprifol. Vid foten av västsidan finns en mer artrik och frodig vegetation, i synnerhet i anslutning till tegelbruksdammarna.

De torra höjpartierna i västra delen utgörs av hållmarksljunghed med ett glest trädskikt av björk, ek och tall samt en hel del enbuskar. Ljungklädda partier växlar med moss- och lavbevuxna berghällar.

Två större, öppna betesområden med uppstickande mindre bergryggar finns i östra delen av resevatet. Buskage av en, slån, nypon, björnbär samt lövträd som al, björk och i norr vidkroniga askar, lindar, ekar och björkar förekommer i beteshagarna. I den norra delen finns även en våraspekt med örter som liten nunneört, blåsippan, desmeknopp och vårlök.

Mellan betesmarkerna är terrängen kuperad med en blandskog av glest stående, högvuxna björkar och en del tallar samt därunder ett tätt, lägre skikt med ek, brakved, asp mm. Torrare höjder växlar med fuktigare svackor. I denna del finns talrika spår efter stembrytning. En del äldre stembrott är vattenfyllda året runt.

I öster sluttar resevatet mot Undars mosse. Några bergknallar reser sig över ytan. Markförhållandena växlar här från torrare till fuktiga partier, från näringsfattiga till mer näringsrika. Detta har givit upphov till variationsrik vegetation med öppna hållmarker, ek- gran- och blandbestånd i sluttningens övre del, ståtliga bokbestånd i sluttningens nederdel, mindre lövkärr med björk, klippal och ask mm.

Även djurlivet är rikt. Bland häckfåglarna kan nämnas gulsångare, törsångare, kattuggla, spillkråka och gröngöling. Mer sällsynta fåglar som

sommargylling och liten flugsnappare har observerats i området. I en damm i reservatets centrala leker årligen flera större vattensalamandrar

Kulturhistoria

Steningetrakten är en gammal kulturbygd och Skipåsabergen blev troligen tidigt skoglösa. Vid början av 1800-talet fanns på västsidan och bergskrönet trädlösa, betade ljunghedar. Möjligen fanns en del träd vid foten av västsluttningen. På den mer näringsrika östsidan fanns hagmarker med glest stående lövträd samt möjligen en liten bokskog. Vid de nuvarande beteshagarna fanns två torp eller mindre gårdar, Slätten och Mellangården. Delar av beteshagarna var då uppodlade som åker, vilket bl a odlingsrösen vittnar om.

Mot slutet av 1800-talet förlorade utmarkerna alltmer sin betydelse som betesmarker och började växa igen eller planterades med gran och tall. Enligt häradskartan från 1924 var huvuddelen av reservatet då bevuxet av en bitvis gles blandskog.

I områdets mellersta delar finns talrika spår efter stembrytning. Denna ägde troligen främst rum under början av detta sekel. I nordväst vittnar de gamla tegelbruksdammarna om den tegelproduktion som under 1800-talet fanns vid tegelbruket i Stensjö.

Markanvändning

Skogsbruk bedrivs på delar av västsluttningen enligt den översiktliga skötselplanen (bilaga 6), bl a genomfördes här under 1985-86 en del gallringar och röjningar. Inom större delen av området bedrivs dock inte något skogsbruk.

Dessutom sker betesdrift inom de båda beteshagarna i centrala delen.

Friluftsliv

Området är välbesökt med goda strövmöjligheter, härliga utblickar över kustslätten och riklig blåsippeblomning under våren som några av attraktionerna. Beteshagarna är allmänt kända under namnet "Klippekulle ängar" eller "Guds gröna ängar".

En markerad strövstig löper genom reservatets östra del. Dessutom finns parkeringsplats för 20 bilar, informationsskylt, handikappanpassad toalett, sopkärl samt handikappanpassade genomgångar till beteshagarna.

Inventering

En biologisk inventering finns publicerad för reservater, Meddelande nr 1980:16 från länsstyrelsen i Hallands län.

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

Övergripande mål

Målet för områdets skötsel ska vara att bevara dess nuvarande karaktär med variationsrika löv- och blandskogar samt öppna, ogödslade betesmarker med ett rikt växt- och djurliv samt goda förutsättningar för friluftsliv. Delar av skogsmarken lämnas för fri utveckling. I övriga delar ska ett naturvårdsanpassat skogsbruk bedrivas.

Hävd av skogsmarken

Inom skogsområden som ska lämnas för fri utveckling (skötselområde 1) får inga andra ingrepp göras än att hålla befintliga strövstigar öppna samt röja bort ung gran vid behov.

Inom den västra delen (Stensjö 1:169) får skogsbruk bedrivas enligt den översiktliga skötselplan som redovisas i bilaga 6. De mål och åtgärder som anges för berörda skötselområden har utformats i överensstämmelse med denna. Vid all skogsskötsel i området ska dessutom en ändamålsenlig naturvårdshänsyn tas t ex genom att lämna hällmarksimpediment orörda och spara torrträd och hålträd.

I områden med lövskogsskötsel (skötselområde 2, 3, 4 och 5) ska vid slutavverkning ny lövskog anläggas genom självföryngring.

Vid avverkning och körning ska arbetet utföras så att skador på mark och kvarvarande träd undviks. Eventuella gångstigar ska befrias från ris och grenar.

Avverkningar inom reservatet ska föregås av kostnadsfri stämpling av naturvårdsförvaltaren. I samband med stämplingen preciseras den allmänna naturvårdshänsyn som ska tas.

Hävd av betesmark

Årligt bete med nötkreatur ska ske inom de båda beteshagarna. Förvaltaren ska genom betesavtal tillse att ett från naturvårdssynpunkt lämpligt betestryck erhålls.

Konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel får enligt föreskrifterna inte spridas inom reservatet utan länsstyrelsens tillstånd. Med hänsyn till floran är även spridning av kalk och naturgödsel olämplig. Detta bör regleras genom betesavtalet.

Stellan Arvidsson har rätt att utan ersättning i sin livstid för egen räkning utnyttja betet inom skötselområde 9. Området är tidvis uppodlat och gödslas. Det bör dock genom betesavtal omföras till naturbetesmark.

Jakt

Jakten är inte reglerad enligt föreskrifterna.

Utnyttjande av lerhålor

Följande föreskrift om utnyttjande av lerhålor gäller ägaren till fastigheten Stensjö 1:169, Lennart Johansson:

För uttag av vatten för bevattning får endast de två västligaste lergravarna på ömse sidor om vägen utnyttjas. Dikena som förbinder dessa två lergravar med intilliggande hålor får ej fördjupas. Tippning av s k åkersten får ske i den delvis igenfyllda hålan betecknad med X på kartan över skötselområden, bilaga 1, eller på annan plats som inom fastigheten kan anvisas av naturvårdsförvaltaren. Tippning inom nämnda håla får ske upp till nivån för omgivande mark. Stenmassorna skall successivt täckas med jord. Uppeldning av ris får ske i anslutning till hålan. Askan lägges årligen i hålan.

Rensning av dikeskant

Rensning av dikeskant utmed gränsen till skötselområde 5 får utföras enligt avtalet med markägaren.

Ödledammen – vattenprovtagning

Vattenprover för mätning av pH och alkalinitet bör tas årligen i den s k Ödledammen, markerad på skötselområdeskartan, bilaga 1. Dammen är lekplats för större och mindre vattensalamander. Vattenproverna bör tas i mars–april eller oktober–november. Vid pH-värden lägre än 6,0 och alkalinitet lägre än 0,05 mekv/l bör kalkning övervägas. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för vattenprovtagningarna.

Behandling av skötselområden

Reservatet är indelat i skötselområden som redovisas i denna beskrivning och på karta över skötselområden (bilaga 1).

Skötselområde 1 (38,2 ha)

Beskrivning: Variationsrikt område med krattekskog, bokskog, blandskogar med ek, tall och björk, lövsumpskogar enbevuxna hållmarker mm. Dessutom ingår några mindre partier medelålders, planterad granskog. Floran är rik med mycket blåsippor i vissa delar. I nordväst finns en grupp vattenfyllda tegelbruksdammar omgivna av frodig lövskog med klibbal, fågelbär, lönn, ask mm. I vissa delar finns talrika spår efter äldre stenbrytning.

Mål: Löv- och blandskogar som lämnas för fri utveckling. Dock ska ung gran röjas bort vid riklig självföryngring.

Åtgärder: Bortröjning av unga granar vid behov.

Skötselområde 2 (1,7 ha)

Beskrivning: Tidigare kalavverkat område med tät, ca 20 år gammal, självföryngring av löv, främst ek.

Mål: Ekskog, med väl utvecklat buskskikt av hassel, kaprifol mm.

Åtgärder: Ekskogsskötsel. Hassel sparas. Inträngande gran röjs bort.

Skötselområde 3 (3,8 ha)

Beskrivning: Ekskog, ca 90 år, med inslag av klibbal, björk, bok, asp, ask och tall. I buskskiktet finns bl a hassel, rönn, lönn, brakved och vildkaprifol. Fältskiktet är relativt örtrikt.

Mål: Ekskog med inslag av nämnda trädslag.

Åtgärder: Ekskogsskötsel. Vid skötseln eftersträvas att behålla ett rikt inslag av andra lövträd samt ett väl utvecklat buskskikt. Inträngande gran röjs bort.

Skötselområde 4 (2,5 ha)

Beskrivning: Ekskog med glest överbestånd av äldre tallar.

Mål: Ekskog med inslag av gamla tallar. Kvarvarande äldre tallar lämnas orörda. Den tallandel som enligt den översiktliga skötselplanen, bilaga 6, ska tillfalla markägaren avverkades vintern 1985–86.

Åtgärder: Ekskogsskötsel. Inträngande gran röjs bort.

Skötselområde 5 (2,8 ha)

Beskrivning: Blandskog med ek, ask, tall, björk och asp samt hassel i

buskskiktet. På "udden" i mellersta delen invid åkern finns en torpruin med bl a buxbom och äldre lökväxter.

Mål: Ekdominerad lövskog. Äldre torpväxter, t ex buxbom, och hassel sparas.

Åtgärder: Lövskogsskötsel varvid ek och ask gynnas. Rensning av dikeskant mot åker får göras.

Skötselområde 6 (20,5 ha)

Beskrivning: Hällmarker med björk, tall och en dominerar. Även partier med tjockare jordlager förekommer. Här finns bl a mindre,planterade tall- och granbestånd samt yngre al-björksumpskog.

Mål: Naturvårdsanpassat skogsbruk varvid bl a hällmarksimpediment lämnas orörda. I reservatsbeslutet finns inga restriktioner när det gäller skogsbruket i detta område. Vid föryngring bör dock gran undvikas. Såväl naturvårdsskäl som skogliga skäl talar för att gran är mindre lämpligt här.

Åtgärder: Normal skogsskötsel i enlighet med ovannämnda mål.

Skötselområde 7 (5,0 ha)

Beskrivning: I huvudsak öppen betesmark med en del björnbär, slån, en och nypon. I norr och öster har området hagmarkskaraktär med glest stående, vidkroniga askar, lindar, björkar och ekar. Här finns bitvis en fin lundflora med vårlök blåsipppa, liten nunneört och desmeknopp. I söder höjer sig en bergrygg med en hel del löv, tall och enbuskar.

Mål: Naturbetesmark med omväxlande öppna marker och glest trädbevuxna hagmarker med vidkroniga lövsolitärer.

Åtgärder: Årligt bete. Stängselunderhåll. Røjning vid behov. Plockhuggning för att gynna äldre solitärer, fr a lind.

Skötselområde 8 (5,8 ha)

Beskrivning: Huvuddelen av området är öppen betesmark med en del björnbär, enbuskar, slån och aspuppslag fr a i mellersta och norra delarna. I sydväst finns täta lövsnår med nypon, hagtorn, rönn, björk mm samt hällmarker. I norr finns ett vattenhål omgivet av klibbal.

Mål: Öppen naturbetesmark med ett visst inslag av solitära lövträd samt en del en-, slån- och nyponbuskar. Lövsnåren i sydväst öppnas upp.

Åtgärder: Årligt bete. Stängselunderhåll. Røjning vid behov.

Skötselområde 9 (1,2 ha)

Beskrivning: Mindre betesvall. Omges av en zon med hagmarkskaraktär med bl a äldre solitärekar.

Mål: Naturbetesmark, där även omgivande hagmarkszon ingår.

Åtgärder: Uppsättning och underhåll av stängsel. Årligt bete. Rökning vid behov.

ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET

Då förutsättningarna för friluftslivet redan är mycket goda i området behövs enbart underhåll av befintliga anordningar. Dessa framgår av bilaga 2. Naturvårdsförvaltaren svarar för att dessa underhålls. Avtal har tecknats med kommunen om renhållningen.

Vägvisare till naturreservatet finns vid avfartsvägen från kustvägen. Vägverket ansvarar för underhållet av denna.

Rökning av utsiktsplatsen i söder ska ske vid behov. Enligt avtal med markägaren får naturvårdsförvaltaren röja här efter samråd med markägaren.

Parkeringsplats för ca 20 bilar finns invid vägen i norr.

Toalett, handikappanpassad, finns vid p-platsen.

Markerad strövstig, ca 2,5 km, finns genom de östra och centrala delarna av reservatet. I sydost bör stigen spångas över fuktiga stråk. Dessutom bör stigen mellan de båda beteshagarna förbättras (grusas upp).

Stängselgenomgångar finns på ett flertal ställen, varav tre stycken är handikappanpassade. Befintliga övergångar/genomgångar underhålls.

Sopkärl finns vid p-platsen.

Informationsskylt ska finnas vid p-platsen och vid södra gränsen där stigen från angränsande bebyggelse leder in i reservatet.

TILLSYN

Tillsynsman ska finnas för området. För tillsynen ska avtal och arbetsinstruktion upprättas av naturvårdsförvaltaren.

DOKUMENTATION

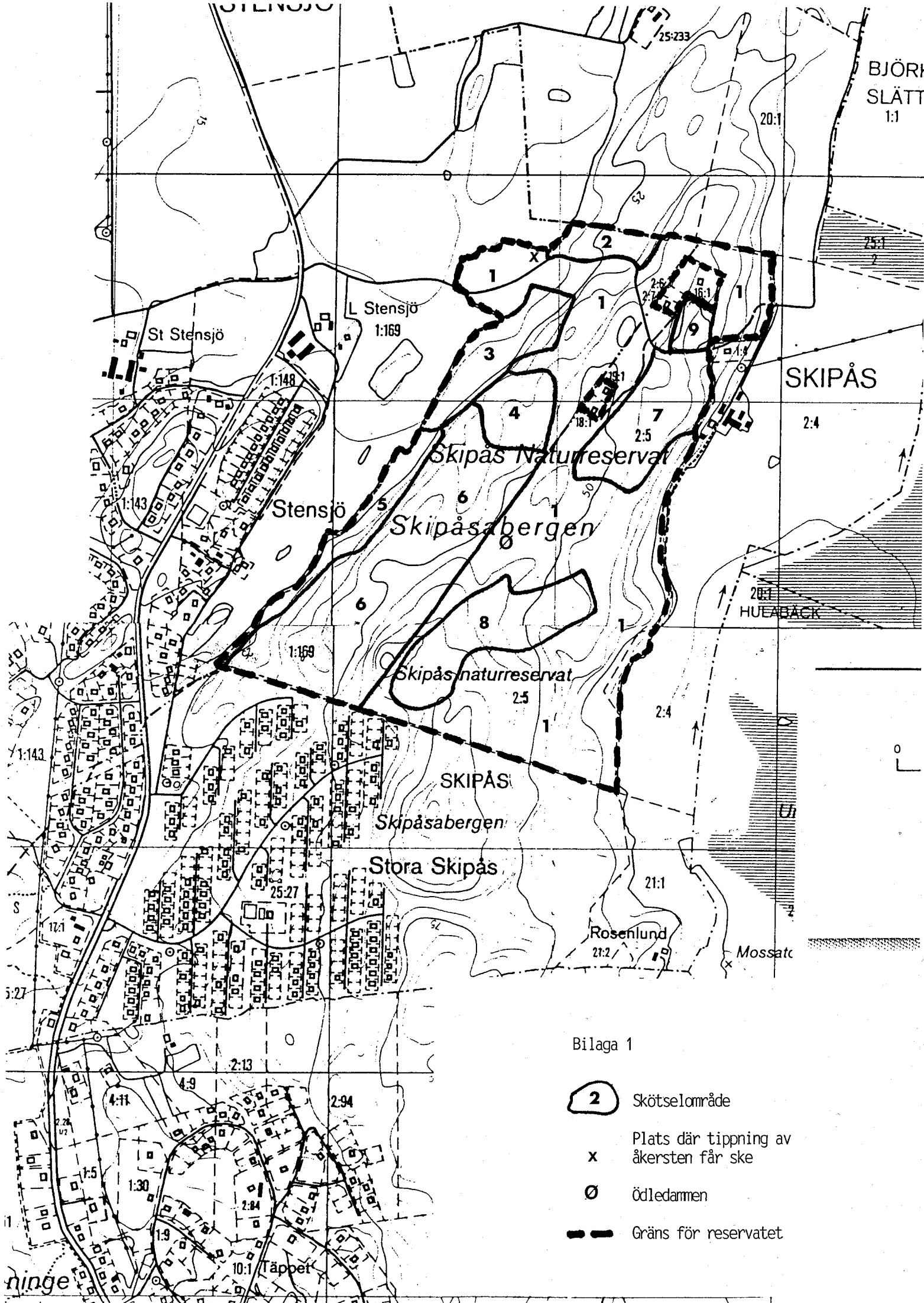
Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda åtgärder, kostnader för och finansiering av naturvårdsförvaltningen. Bilagd blankett "REDOVISNING AV NATURVÅRDSÅTGÄRDER" (bilaga 3) skall användas.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

En ekonomisk utredning har gjorts daterad 1992-03-15 avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen. Utredningen bilägges (bilaga 4).

Staten svarar för samtliga kostnader beträffande fastigheten Skipås 2:5. När det gäller Stensjö 1:169 svarar staten för kostnader som föranleds av naturvårdens speciella krav, medan markägaren ansvarar för kostnader i samband med normal skogs- och jordbruksdrift. Enligt avtal med markägaren ansvarar dock staten för följande:

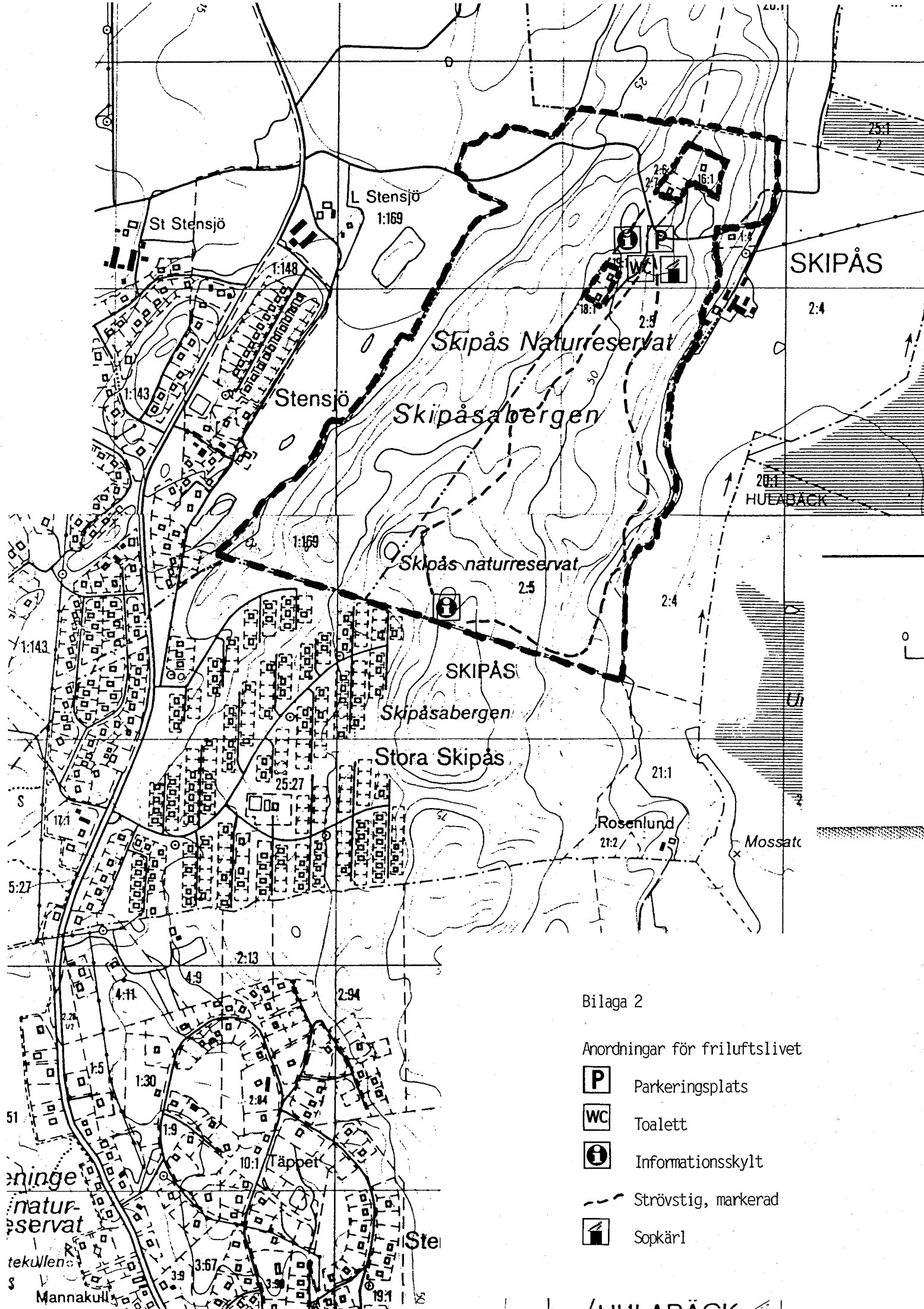
- kostnader för röjning och eventuell föryngring inom skötselområdena 2, 3, 4 och 5.
- kostnadsfri stämpling i samband med avverkningar inom reservatet.

Bilaga 1

- 2** Skötselområde
- x Plats där tippning av åkersten får ske
- Ø Ödledammen
- Gräns för reservatet

ninge

Bilaga 2

Anordningar för friluftslivet

P Parkeringsplats

WC Toalett

i Informationsskylt

--- Strövstig, markerad

☒ Sopkär1

ninge
natur-
reservat
tekullens
Mannakull

Ste

U L / HUEADÄCK 21

